

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielewicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **P. K.**

skazanego z art. 258 § 1 k.k., art. 56 § 1 k.k.s., art. 299 § 5 k.k. w zw. z art. 299 § 1 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 17 czerwca 2025 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 2 listopada 2021 r., sygn. akt IV K 37/17,

1) oddala wniosek;

**2) obciąża skazanego P. K. kosztami sądowymi postępowania
o wznowienie, w tym wydatkami w kwocie 20 zł.**

Jacek Błaszczyk Wiesław Kozielewicz Małgorzata Gierszon

UZASADNIENIE

Adwokat K. P. – obrońca skazanego P. K., we wniosku z dnia 14 listopada 2024 r., na podstawie art 540 § 1 pkt 2, lit. a k.p.k. oraz art. 547 § 3 w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. wniosła o:

1. wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 lipca 2024 r. sygn. akt II AKa 359/22 - co do skazanego P. K.;
2. uchylenie wyroków: Sądu Apelacyjnego w Lublinie Wydział II Kamy z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22 oraz zmienionego nim wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 2 listopada 2021 r., sygn. akt IV K 37/17;
3. wstrzymanie na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. wykonania wobec P. K. wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22 - w odniesieniu do wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności;
4. umorzenie postępowania karnego wobec P. K. na mocy art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art 31 § 1 kk,

ewentualnie na mocy art. 540 § 1 pkt 2 lit b) k.p.k. i art. 547 § 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k. o:

5. wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22 - co do skazanego P. K.,
6. uchylenie wyroków: Sądu Apelacyjnego w Lublinie Wydział II Kamy z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22 oraz zmienionego nim wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 2 listopada 2021 r., sygn. akt IV K 37/17;
7. wstrzymanie na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k. wykonania względem P. K. wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22 - w odniesieniu do wymierzonej kary łącznej pozbawienia wolności;
8. przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji — co do P. K.

Ponadto, wniosła o:

- przeprowadzenie w trybie art. 546 k.p.k. dowodu z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność ustalenia, czy skazany w czasie popełnienia zarzucanych mu czynów mógł rozpoznać znaczenie swojego czynu lub pokierować swoim postępowaniem, oraz na okoliczność czy w dacie wyrokowania wobec skazanego nie powinna zostać zastosowana instytucja nadzwyczajnego złagodzenia kary względnie czy odbywania kąty pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego przez P. K. nie będzie stanowiło zagrożenia dla jego życia i zdrowia, ewentualnie życia i zdrowia innych osób przebywających w jego otoczeniu,

- przeprowadzenie dowodu z dokumentacji medycznej skazanego na okoliczność jego stanu zdrowia, leczenia psychiatrycznego, przeciwwskazania do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego, to jest :

1. zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia z dnia 12 listopada 2024 r.,
2. karty informacyjnej leczenia szpitalnego w okresie od dnia 28 grudnia 2022 r. do dnia 12 stycznia 2023 r.,

c) karty informacyjnej leczenia szpitalnego w okresie od dnia 1 marca 2022 r. do dnia 14 marca 2022 r.,

1. karty informacyjnej, leczenia szpitalnego w okresie od dnia 19 kwietnia 2022 r. do dnia 8 czerwca 2022 r.,
2. karty informacyjnej leczenia szpitalnego w okresie od dnia 27 grudnia 2019 r. do dnia 31 stycznia 2020 r.,
3. karty informacyjnej leczenia szpitalnego w okresie od dnia 28 czerwca 2019 r. do dnia 24 lipca 2019 r.,
4. karty informacyjnej leczenia szpitalnego w okresie od dnia 11 kwietnia 2018 r. do dnia 25 maja 2018 r.,
5. orzeczenia o odmowie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności z dnia 19 września 2024 r.,
6. orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z dnia 28 października 2024 r. (k. 2 - 37).

Marek Zajkowski – prokurator Prokuratury Krajowej, w pisemnej odpowiedzi wniosł o oddalenie wniosku adwokat K. P. - obrońcy P. K., skazanego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 2 listopada 2021 r., sygn. akt IV K 37/17, częściowo zmienionym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22 - o wznowienie postępowania sądowego na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., art. 547 § 3 k.p.k. w zw. z art. 542 § 1 k.p.k. (por pismo z dnia 22 stycznia 2025 r., 1001-4.Kw.67.2024 – k. 56 - 62).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Brak jest podstaw do uwzględnienia wniosku o wznowienie postępowania.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 2 listopada 2021 r. sygn. akt IV K 37/17, skazał P. K. za przestępstwa: z art. 258 § 1 k.k., z art. 56 § 1 k.k.s. art. 299 § 5 k.k. w zw. z art. 299 § 1 k.k., popełnione w okresie od dnia 19 grudnia 2012 r., do dnia 22 października 2013 r., i wymierzył mu karę łączną 5 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w liczbie 600 stawek dziennych z ustaleniem wysokości jednej stawki na kwotę 100 złotych, zakaz prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu paliwami ciekłymi i komponentami paliw, produkcji paliw ciekłych na okres 5 lat, orzekł wobec niego ściągnięcie równowartości pieniężnej przepadku korzyści majątkowych osiągniętych z popełnienia przestępstwa w kwocie 1 173 201 zł. i 50 gr., a także środek karny zakazu zajmowania stanowisk związanych z pełnieniem funkcji w organach spółek prawa handlowego, z którymi związane jest prawo do reprezentowania spółek i składania w ich imieniu oświadczeń woli na okres 10 lat.

Po rozpoznaniu apelacji obrońcy P. K., Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 3 lipca 2024 r., sygn. akt II AKa 359/22, obniżył kary jednostkowe pozbawienia wolności oraz karę łączną pozbawienia wolności (orzekł ją w wymiarze 3 lat i 6 miesięcy).

Poza sporem jest, że podstawą wznowienia postępowania karnego, o jakiej mowa w przepisie art. 540 § 1 pkt. 2 k.p.k., nie mogą być wszelkie nowe fakty lub dowody, lecz jedynie te, które wskazują na jedną z trzech okoliczności w nim wyliczonych. Ciężar udowodnienia podstawy wznowienia obciąża składającego wniosek o wznowienie, a to z uwagi na istnienie domniemania prawdziwości ustaleń prawomocnego orzeczenia. Interpretując pojęcie „nowe dowody” wskazuje się, że chodzi zarówno o nieznane uprzednio sądowi, ani stronie, źródło dowodowe (np. nowy świadek), jak również nieznany sądowi, oraz stronie środek

dowodowy (np. nowe zeznania świadka uprzednio znanego). Dowód nieznaný przedtem sądowi to każdy dowód, z którym sąd nie zapoznał się w prawomocnie zakończonym procesie, a więc nie znał go przy orzekaniu, a pojawienie się możliwości zapoznania się z tym dowodem to ujawnienie nowego, nieznanego przedtem dowodu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że chodzi tu bowiem nie o wiedzę sądu o istnieniu dowodu, lecz o treść tego dowodu (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1974 r., sygn. akt III KO 22/73, OSNKW 1974, z. 6, poz. 120, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2004 r., sygn. akt V KO 64/03, R-OSNKW 2004, A. Murzynowski, Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 1982 r., II KZ 30/82, OSPiKA 1983 r., nr 4, s. 223, J. Nelken, Nowe fakty lub dowody jako podstawa wznowienia postępowania karnego, NP 1973 r., nr 6, s. 914). Nowy fakt lub dowód musi się ujawnić, a więc albo mieć postać poddającą się procesowej weryfikacji, albo pozostawać do dyspozycji organu procesowego, który ma ten dowód przeprowadzić w sposób przewidziany prawem i dokonać jego konfrontacji z materiałem będącym podstawą dotychczasowego rozstrzygnięcia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2009 r., sygn. akt III KO 59/09). Natomiast jeśli chodzi o nowy fakt, o którym mowa w przepisie art. 540 § 1 pkt. 2 k.p.k., to należy przyjąć, że jest to wydarzenie, które miało miejsce w określonym miejscu i czasie. Ustalenie nowych faktów z reguły następuje na podstawie nowych dowodów. Nowym faktem może być także fakt powszechnie znany, który ujawnił się dopiero po wydaniu orzeczenia. Nowe fakty lub dowody muszą wskazywać na zaistnienie jednej z sytuacji ujętej w przepisie art. 540 § 1 pkt. 2 lit. a-c k.p.k. Posłużono się w przepisie sformułowaniem „wskazujące na to, że”. To sformułowanie w orzecznictwie Sądu Najwyższego jest m.in. interpretowane jako: „stanowiąca podstawę do graniczącego z pewnością wniosku o błędność wyroku lub co najmniej podstawę uzasadnionego prawdopodobieństwa” (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 1972 r., sygn. akt Wp 5/72, OSNKW 1972, z. 10, poz. 165), „w sposób wiarygodny podważyć prawdziwość

przyjętych ustaleń faktycznych” (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 1996 r., sygn. akt V KO 2/96, OSNKW 1996, z. 7- 8, poz. 47), „wskazywać wysoki stopień prawdopodobieństwa błędu sądowego w zakończonym prawomocnie postępowaniu” (por. np. postanowienie Sadu Najwyższego dnia z 20 stycznia 2010 r., sygn. akt II KO 89/09, R-OSNKW 2010, poz. 104). Tak rozumiane nowe fakty lub dowody muszą wskazywać na to, że: a) skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.), b) skazano go za przestępstwo zagrożone karą surowszą albo nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary albo też błędnie przyjęto okoliczności wpływające na nadzwyczajne obostrzenie kary (art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k.), c) sąd umorzył lub warunkowo umorzył postępowanie karne, błędnie przyjmując popełnienie przez oskarżonego zarzucanego mu czynu (art. 540 § 1 pkt 2 lit. c k.p.k.).

W przypadku opisanym w art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k., a taką podstawę wznowienia wskazuje we wniosku o wznowienie adwokat K. P. – obrońca skazanego P. K., chodzi o sytuację, kiedy skazany w ogóle nie popełnił czynu zabronionego, bądź też przepisy prawa karnego wprost stanowią, że popełniony przez niego czyn nie stanowił przestępstwa, bądź przypisany czyn był przestępstwem, ale sprawca nie podlegał karze (np. unormowania z przepisów art 15 § 1 k.k., art. 17 k.k. czy art. 23 § 1 k.k.).

W uzasadnieniu wniosku adwokat K. P. – obrońca skazanego P. K., podniosła, że skazany cierpi na schizofrenię paranoidalną, choroba została potwierdzona w 2016 r., lecz brak jest informacji w przedmiocie jej wcześniejszego ujawniania się. Z relacji skazanego P. K. wynika, że od wielu lat cierpi na różnego rodzaju urojenia, zwiady, głosy, ma myśli samobójcze. Z zaświadczenia lekarskiego z dnia 12 listopada 2024 r. wynika, że rokowania są niepomyślne, i wymaga on dalszego leczenia. Zdaniem obrońcy, w obecnej sytuacji odbywanie przez P. K. kary pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego stanowi zagrożenie dla jego życia lub zdrowia. Obrońca wskazała także, że w toku postępowania sądowego, ani przed Sądem Okręgowym w Lublinie, ani przed Sądem Apelacyjnym w Lublinie, nie zostały ujawnione okoliczności związane z chorobą psychiczną P. K.

Z akt sprawy o sygn. IV K 37/17 Sądu Okręgowego w Lublinie wynika, że zarzuty dotyczące udziału P. K. w zorganizowanej grupie przestępczej mającej na celu popełnianie przestępstw (przestępstwa: prania pieniędzy, wystawiania i używania nierzetelnych i poświadczających nieprawdę faktur, oszustwa skarbowe oraz przestępstwa skarbowe związane z nieujawnieniem podstaw i przedmiotu opodatkowania dla potrzeb podatku VAT) dotyczyły czynów popełnionych w okresie od dnia 19 grudnia 2012 r. do dnia 22 października 2013 r.

Należy podkreślić, że w toku prowadzonego postępowania przygotowawczego, a następnie w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Lublinie, P. K. był reprezentowany przez obrońcę adw. A. M. Postępowanie przed Sądem Okręgowym w Lublinie trwało od dnia 20 kwietnia 2018 r. do dnia 2 listopada 2021 r. (było 27 terminów rozpraw). Obrońca skazanego P. K. był obecny na prawie wszystkich terminach rozpraw na których były prowadzone czynności procesowe (nieobecny jedynie w dniu 19 grudnia 2018r. i w dniu 18 grudnia 2019r.). Na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2018 r., z uwagi na nieobecność P. K., zostały ujawnione bez odczytywania jego wyjaśnienia z postępowania przygotowawczego. Obrońca nigdy nie sygnalizował żadnych okoliczności związanych ze stanem zdrowia psychicznego P. K. Również w toku postępowania odwoławczego, obrońca P. K. nie podnosił tej kwestii. Żaden z zarzutów apelacyjnych nie dotyczył stanu zdrowia psychicznego P. K., celem wykazania, że w czasie popełnienia zarzucanych mu czynów, nie mógł rozpoznać ich znaczenia i pokierować swoim postępowaniem. W apelacji podniesiono natomiast zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego - obraży art. 7 k.p.k., art. 6 k.p.k. i art. 410 k.p.k. oraz błędu w ustaleniach faktycznych.

Sąd Najwyższy wielokrotnie określał, jakie okoliczności uznać należy za rodzące wątpliwości co do stanu poczytalności oskarżonego, zaliczając do nich, między innymi, zaświadczenia stwierdzające chorobę psychiczną lub niedorozwój umysłowy, długotrwały pobyt w szpitalu psychiatrycznym z rozpoznaniem świadczącym o istotnych mankamentach zdrowia psychicznego albo nietypowy sposób zachowania się oskarżonego, zarówno w chwili popełnienia czynu, jak i w toku postępowania (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2005 r., sygn. akt III KK 341/04, LEX nr 153242). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że niepoczytalność sprawcy, o której mowa w art. 31 § 1 k.k., co do zasady stanowi przesłankę wznowienia postępowania (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.), pod tym wszakże warunkiem, iż dowód przedstawiony w postępowaniu wznowieniowym będzie wskazywał na niepoczytalność skazanego w czasie przypisanego mu czynu. Z treści tego przepisu wynika, że o efektywności omawianej przesłanki wznowienia przesądza ustalenie, jaki był stan zdrowia

psychicznego sprawcy w czasie objętym zarzutem, a ściślej czy w tym czasie był on niepoczytalny (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2021 r., sygn. akt III KO 79/21, LEX nr 3327056). Innymi słowy w kwestii badania podstaw wznowienia znaczenie może mieć zatem wyłącznie rzeczywisty stan zdrowia psychicznego oskarżonego oceniany na czas objęty zarzutem. W realiach sprawy bezspornym jest, iż P. K. został skazany za czyny popełnione w okresie od dnia 19 grudnia 2012 r. do dnia 22 października 2013 r. Natomiast adwokat K. P. – obrońca skazanego P. K., we wniosku wskazuje, że skazany cierpi na schizofrenię paranoidalną od 2016 r., a więc już w znacznym okresie po upływie końcowej daty popełnienia zarzucanych mu czynów. Brak jest zatem, w tych realiach faktycznych, podstawy do przyjęcia wysokiego stopnia prawdopodobieństwa błędu sądowego w zakończonym prawomocnie postępowaniu karnym w zakresie oceny stanu poczytalności P. K. w dacie popełnienia przypisanych mu trzech przestępstw.

Kwestia aktualnego stanu zdrowia psychicznego skazanego P. K. może mieć znaczenie w aspekcie możliwości odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, warunków jej odbywania, czy postępowania w przedmiocie udzielenia przerwy w jej odbywaniu.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy rozstrzygnął jak w postanowieniu.

Jacek Błaszczyk Wiesław Kozielowicz Małgorzata Gierszon

[PŁ]

[a.ł]